

СТАНОВИЩЕ

от

Доц. д-р Александра Любенова Равначка,

Национален институт по геофизика, геодезия и география при Българска академия на науките

Член на научно жури за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по професионално направление 4.4. „Науки за земята“, Научна специалност 01.08.13.

География на страните (Регионална и политическа география)

Докторант: Ралица Геннадиева Луканова

Тема на дисертационен труд: *„Политикогеографски анализ на електоралното поведение в община Бяла Слатина след 1990 г.“*

Научен ръководител: проф. д-р Марин Русев

Данни за кандидата

Ралица Луканова е родена през 1993 г. През 2018 г. завършва Висше образование Софийски университет „Св. Климент Охридски“, София (Магистърска степен по специалност – „Културна и политическа география“). През периода 2019-2023г. е докторант в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, катедра „Регионална и политическа география.

От 2020 г. до момента работи като Мениджър бизнес развитие в отдел „Комуникация с клиенти, продажби и дигитална трансформация“ в Офериста Груп.

Владее английски и руски език.

Данни за дисертационния труд

Представеният труд е в обем от 203 страници и съдържа увод, три глави, заключение, литература и две приложения. Текстовият материал е илюстриран с 54 фигури и 25 таблици. Библиографската справка включва 238 заглавия на български и английски език, и 17 на брой източници от Интернет.

Текстът на дисертационния труд е написан стегнато, в логическа последователност и с целенасочено изложение. Съдържанието е добре структурирано.

Уводът представя актуалността, обекта, предмета, целите и задачите на изследването. Темата на дисертационния труд е актуална от гледна точка на неговата приложимост. Представен е обектът на изследване – многомандатен избирателен район Враца с основен фокус община Бяла Слатина. Направена е оценка на общонационалните политически

процеси, социално-икономически особености и културни спецификации на района. Докторантът анализира и оценява поведенческите особености или процесите, свързани с електоралното поведение на населението през призмата на специфичната българска политическа система и общата електорална традиция в страната. Целта е ясно формулирана, както и трите задачи за нейното изпълнение. Анализирани са специфичните социално-икономически, демографски и обществено-политически пространствени диференциации на община Бяла Слатина. Дефинирани са електоралните тенденции и са представени прогнози за корелацията между поведенчески настроения и изборни резултати.

В първа глава *„Теоретична същност и методологични аспекти на изследването“* е направен преглед и е анализиран използваният понятийно-терминологичен апарат. Дефинирани са същността, значението и развитието на политологията, културологията, психологията и регионалистиката. Разгледано е развитието на поведенческата и електоралната география и интердисциплинарните им връзки с други науки. Докторантът обръща специално внимание на електоралното поведение на хората и причините за неговото формиране, като установява, че социално-икономическите отношения, демографските и социалните структури на населението и мотивиращата среда са сред основните фактори за формиране на политическият избор и на електоралното поведение. Ралица Луканова изследва видовете избиратели, като посочва различията и приликите в ценностната система между тях. В научния си труд, докторантът използва общонаучни, теоретични, методи на социалните науки и емпирични методи за анализ, както на голям обем количествени данни, така и на процесите. Използваната методика е добре подбрана, с оглед постигането на заложените цели и задачи. Авторът прави кратък хронологичен преглед на политическите партии и изборителни системи в България от 1989 г. до днес.

Втора глава *„Особености на социално-икономическото развитие и електоралното поведение в област Враца“* представя демографската и икономическата картина на област Враца. Областта е една от най-слабо населените административно-териториални единици от ниво NUTS 3 в страната, в която негативните демографски процеси се задълбочават във всичките общини. Единствено Враца и Козлодуй се отличават с по-добра демографска ситуация, в резултат на притегателната сила на общинските центрове. Докторантът анализира редица икономически показатели, като посочва, че областта е сравнително добре развита в стопанско отношение и разкрива причините за това.

В тази глава от дисертационния труд задълбочено са анализирани факторите, имащи пряко и косвено влияние върху електоралната активност и изборните резултати. Голям брой фактори от различен характер влияят върху политическите нагласи на жителите в областта. Ралица Луканова разкрива взаимовръзката между природните характеристики на дадена

територия и политическата ориентация. Докторантът подчертава тясната връзка между количествената електорална подкрепа и статута на политическите партии в историко-хронологичен план. Разкрива взаимовръзката между природните характеристики на дадена територия и политическата ориентация и прави сравнителен хронологичен и хорологичен анализ на изборните резултати в област Враца до 2023 г. Според автора „Основните тенденции в избирателната активност на проведените досега демократични избори в страната имат хронологично-мотивационна детерминираност, пряко свързана с постепенното консолидиране на гражданското общество и политическото пространство“ (с. 106).

В трета глава „*Географски паспорт и електорален портрет на община Бяла Слатина*“ авторът прави оценка на природния, демографския и социално-икономически потенциал на община Бяла Слатина. Установява водещото значение на образователното равнище за електоралното поведение на жителите на общината, като обяснява особеностите и основните тенденции на електоралното поведение. За тази цел докторантът използва математико-статистически методи, индекси на локализация и концентрация, специфични показатели като електорална активност и други. Чрез използването на географския подход, Ралица Луканова прави опит за декомпозиране на националните изборни резултати на местно ниво. Според докторанта правителствената и парламентарната нестабилност, рефлексират на локално равнище. Разкрити са междуселищни различия в електоралното поведение. Чрез анкетно проучване докторанта установява и анализира факторите, които оказват влияние върху електоралното поведение на населението в община Бяла Слатина и отношението на жителите към партиите, които те са заявили, че ще подкрепят. Проследена е корелационната зависимост между демографските характеристики на населението и ефективността от функционирането на общинската администрация и политическите предпочитания на местните избори през 2023 г. За тази цел, Ралица Луканова използва редица специфични методи като дескриптивна статистика, еднофакторен дисперсионен анализ, едномерно честотно разпределение на данните и корелационен анализ.

В *заключението* са изложени основните резултати от проведеното изследване, които се интерпретират с необходимата точност.

Научни приноси по дисертационния труд

Формулираните четири приноса отразяват постигнатите научни резултати. Те имат научен и научно-приложен характер.

Оценка на автореферата

Авторефератът излага в съкратен вид съдържанието на дисертационния труд. Той е в обем от 51 страници и съдържа основен текст, справка за основните приноси и списък на публикациите по темата на изследване.

Публикации по темата на дисертационния труд

Резултатите от извършеното от Ралица Луканова изследване са представени в седем публикации, като пет от тях са в списание с научно рецензиране Геополитика, 2023 г., а две в сборници от научни конференции. Представените статии са напълно достатъчни и отговарят на критериите определени в ЗРАСРБ.

Препоръки и бележки

Нямам сериозни критични забележки към представения труд.

Заклучение

Предложеният дисертационен труд е актуален и дисертабилен. Направеният анализ и получените резултати в дисертацията доказват, че докторантът Ралица Луканова притежава необходимата подготовка и умения за самостоятелно използване на методите на научното изследване. Дисертацията съдържа необходимите научни и научно-приложни резултати. **На това основание давам положителната си оценка и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на кандидата Ралица Генадиева Луканова образователната и научна степен „Доктор” по професионално направление 4.4. „Науки за земята“, Научна специалност 01.08.13. География на страните (Регионална и политическа география).**

12.05.2024 г.

Гр. София

доц. д-р Александра Равначка